

Számrendszerek

A 42 számjegy felépítése a következő: a tízes helyiértéken négyes számjegy szerepel. Az egyesek helyiértékén pedig 2.

Így $(4 \cdot 10 + 2 \cdot 1 = 42)$ adódik.

A tízes számrendszerben az alapszám 10. Az érvényes számjegyek $\{0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9\}$.

Vegyünk egy bonyolultabb példát:

számjegy	számjegy	számjegy	tizedes vessző	számjegy	számjegy
8	2	4	,	6	7
százások	tízesek	egyesek	,	tizedek	századok
$\backslash(10^2\backslash)$	$\backslash(10^1\backslash)$	$\backslash(10^0\backslash)$	,	$\backslash(10^{-1}\backslash)$	$\backslash(10^{-2}\backslash)$

Az egész és a törtrészeket elválasztó szimbólum a tizedesvessző. Az angolszász világban a pontot használják az elválasztásra.

A tizedesvesszőtől balra található a nulladik hely, balra tőle az első és így tovább. A helyek a tizedesvesszőtől jobbra is egyesével csökkennek.

A helyiérték a $(\text{Helyiérték} = \text{alapszám}^{\text{hely}})$ képlettel számítható.

Részértéknek nevezzük azt a részt, amit egy-egy számjegy képvisel:

$(\text{Részérték} = \text{számjegy} \cdot \text{alapszám}^{\text{hely}})$

A szám értékét a részértékek összege adja: $(\text{Szám értéke} = \sum\{\text{számjegy} \cdot \text{alapszám}^{\text{hely}}\})$

Kettes számrendszer

A digitális technikában ez a leginkább elterjedt számrendszer.

Alapszáma a 2, a számrendszer számjegyei a $\{0, 1\}$. A kettes számrendszer elemeit az angol rövidítésük alapján (binary digit) bit elnevezéssel találod meg. A legnagyobb helyiértékű bitet *Most Significant Bit*nek nevezzük (MSB), a legkisebb helyiértékűt *Least Significant Bit*nek (LSB) nevezzük.

számjegy	számjegy	számjegy	számjegy	vessző	számjegy	számjegy
1	1	0	1	,	0	1
nyolcasok	négyesek	kettesek	egyesek	,	kettedek	negyedek
$\backslash(2^3\backslash)$	$\backslash(2^2\backslash)$	$\backslash(2^1\backslash)$	$\backslash(2^0\backslash)$	,	$\backslash(2^{-1}\backslash)$	$\backslash(2^{-2}\backslash)$

A számérték $8 + 4 + 1 + 1/4 = 13,25$.

16-os számrendszer

Tizenhatos számrendszerben sokkal tömörebben lehet felírni a számokat, mint kettes vagy tízes

számrendszerben.

A számrendszer alapszáma a 16. A számjegyek: {0; 1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8; 9; A; B; C; D; E; F}.

Nem tévedés, mivel az arab számokból kifogytunk, az angol ábécé hat betűjét is be kellett vetnünk. Csak a rend kedvéért: A = 10; B = 11; C = 12; D = 13; E = 14; F = 15.

számjegy	számjegy	vessző	számjegy	számjegy
F	4	,	A	3
16	1	,	1/16	1/256
$\backslash(16^1\backslash)$	$\backslash(16^0\backslash)$	,	$\backslash(16^{-1}\backslash)$	$\backslash(16^{-2}\backslash)$

A vesszőtől balra lévő helyiértékek az 1; 16; 256; 4096 és így tovább. A vesszőtől jobbra lévő helyiértékek a 0,0625; 0,00390625.

A tizenhatos számrendszert szokás **hexadecimális** számrendszernek is nevezni. A hexadecimális kifejezés a görög nyelv hexi szavából (jelentése: „hat”) és latin nyelv decem (jelentése: tíz) szavaiból származik.

Átváltás 2-es számrendszerbe

Szám	Hányados	Maradék
42	21	0 LSB
21	10	1
10	5	0
5	2	1
2	1	0
1	0	1 MSB

From: <https://edu.iit.uni-miskolc.hu/> - Institute of Information Science - University of Miskolc

Permanent link: https://edu.iit.uni-miskolc.hu/tanszek:oktatas:infrendalapjai_architekturak:logika_alapjai:szamrendszerek?rev=1731354881

Last update: 2024/11/11 19:54

